

Cuprins

Capitolul I. Noțiuni generale privind nulitatea actului	
 juridic civil.....	1
<i>Secțiunea I. Considerații generale privind actul</i>	
<i>juridic civil.....</i>	<i>1</i>
<i>Secțiunea a II-a. Definiție. Trăsăturile</i>	
<i>caracteristice ale nulității</i>	<i>4</i>
II.1. Definiția noțiunii de nulitate a actului juridic	
civil	4
II.2. Analiza definiției. Trăsăturile caracteristice	
ale nulității	7
<i>Secțiunea a III-a. Nulitatea în dreptul intertemporal</i>	<i>11</i>
III.1. Legea aplicabilă nulității	11
<i>Secțiunea a IV-a. Sediul materiei nulității</i>	<i>17</i>
IV.1. Dreptul civil român	17
IV.2. Reglementarea nulității în alte sisteme	
de drept	18
IV.3. Proiectul Noului Cod civil român	
din anul 2004	19
IV.4. Considerații finale privind reglementarea	
nulității în Proiectul Codului Civil Român	23
IV.5. Proiectul Codului European al Contractelor	23
<i>Secțiunea a V-a. Funcțiile nulității</i>	<i>25</i>
V.1. Considerații introductive	25
V.2. Funcția potențială	26
V.3. Funcția operativă	26
V.4. Funcția preventivă	27
V.5. Funcția represivă (sanționatorie)	27
V.6. Funcția reparatorie.....	28

Capitolul al II-lea. Delimitarea nulității de alte sancțiuni și cauze de ineficacitate ale actului juridic civil	29
<i>Secțiunea I. Conceptul de ineficacitate.....</i>	<i>29</i>
<i>Secțiunea a II-a. Comparație între nulitate și alte cauze de ineficacitate a actului juridic civil</i>	<i>30</i>
II.1. Nulitatea și rezoluțiunea	30
II.2. Nulitatea și rezilierea	32
II.3. Nulitatea și revocarea	33
II.4. Nulitatea și inopozabilitatea	34
II.5. Nulitatea și caducitatea	34
II.6. Nulitatea și reducățiunea	35
Capitolul al III-lea. Considerații privind inexistența actului juridic civil	38
<i>Secțiunea I. Conceptul de inexistență. Definiție. Comparație cu nulitatea actului juridic civil.....</i>	<i>38</i>
I.1. Originea conceptului de inexistență.....	38
I.2. Definiția noțiunii de inexistență. Privire comparativă între nulitate și inexistență	39
<i>Secțiunea a II-a. Scurt istoric al noțiunii de inexistență</i>	<i>41</i>
II.1. Teoria inexistenței în dreptul francez	41
II.2. Inexistența în dreptul românesc	43
<i>Secțiunea a III-a. Inexistența în alte ramuri de drept.....</i>	<i>45</i>
III.1. Precizări prealabile.....	45
III.2. Teoria inexistenței în dreptul procesual civil	45
III.3. Teoria inexistenței în dreptul procesual penal.....	48
III.4. Teoria inexistenței în dreptul constituțional	48
III.5. Inexistența în dreptul administrativ	50
III.6. Considerațiuni finale	53
Capitolul al IV-lea. Evoluția concepțiilor cu privire la nulitate	55
<i>Secțiunea I. Nulitatea în dreptul roman.....</i>	<i>55</i>
I.1. Considerații introductive.....	55
I.2. Perioada pretoriană	57
<i>Secțiunea a II-a. Concepția clasică despre nulitate</i>	<i>59</i>
II.1. Teoria clasică.....	59
II.2. Vechiul drept francez.....	61

<i>Secțiunea a III-a. Concepția modernă despre nulitate</i>	<i>62</i>
III.1. Teoria nulității privită ca sancțiune	62
III.2. Consecințele care rezultă din definirea nulității ca sancțiune	63
<i>Secțiunea a IV-a. Tendințe generale în doctrina occidentală contemporană</i>	<i>64</i>
IV.1. Doctrina franceză contemporană.....	64
IV.2. Nulitatea în doctrina germană	66
IV.3. Concepții despre nulitate în doctrina italiană	68
IV.4. Nulitatea actului juridic în dreptul american.....	70
IV.5. Concepția despre nulitate în dreptul românesc	73
Capitolul al V-lea. Considerații generale privind nulitatea absolută și nulitatea relativă.....	76
<i>Secțiunea I. Precizări prelabile</i>	<i>76</i>
<i>Secțiunea a II-a. Enumerarea categoriilor de nulitate în funcție de criteriile de clasificare</i>	<i>76</i>
<i>Secțiunea a III-a. Nulitatea absolută și nulitatea relativă</i>	<i>79</i>
III.1. Precizări prelabile. Criteriul de distincție	79
III.2. Drept comparat.....	79
III.3. Criteriul de distincție în dreptul românesc	84
III.3.1. Codul civil român cu privire la divizarea nulității în absolută și relativă	84
III.3.2. Criteriul de distincție între nulitatea absolută și cea relativă în doctrina de drept civil românească.....	86
III.4. Noțiunile de nulitate absolută și nulitate relativă. Terminologie	90
Capitolul al VI-lea. Cauzele nulității absolute	92
<i>Secțiunea I. Cauzele de nulitate absolută. Prezentare.....</i>	<i>92</i>
<i>Secțiunea a II-a. Nerespectarea unei incapacități speciale</i>	<i>93</i>
<i>Secțiunea a III-a. Fraudarea legii</i>	<i>98</i>
<i>Secțiunea a IV-a. Lipsa totală a consimțământului</i>	<i>105</i>
IV.1. Corelația consimțământului cu voința juridică....	105
IV.2. Principiul voinței reale (interne)	107
IV.3. Definiția consimțământului	109

<i>Secțiunea a V-a. Lipsa obiectului actului juridic.....</i>	<i>112</i>
V.1. Cerințele de validitate ale obiectului actului juridic.....	113
V.2. Obiectul actului juridic civil trebuie să existe	113
V.3. Obiectul să fie în circuitul civil	113
V.4. Obiectul să fie determinat sau determinabil	115
V.5. Obiectul să fie posibil.....	116
V.6. Obiectul actului juridic trebuie să fie licit	116
<i>Secțiunea a VI-a. Lipsa cauzei.....</i>	<i>117</i>
VI.1. Noțiunea de cauză	117
VI.2. Funcțiile și utilitatea cauzei.....	118
VI.3. Istoric. Drept comparat	119
VI.4. Concepțiile moderne cu privire la cauză în dreptul francez	120
VI.5. Dezvoltări ale teoriei cauzei în dreptul francez contemporan.....	121
VI.6. Cauza în dreptul german	122
VI.7. Evoluția noțiunii de cauză în dreptul civil românesc.....	124
VI.8. Concepția contemporană.....	124
VI.9. Caracterul unitar al cauzei în dreptul civil român	125
VI.10. Fundamentarea legală a concepției despre cauză în dreptul românesc	125
VI.11. Condițiile de valabilitate ale cauzei	126
VI.11.1. Considerații introductive	126
VI.11.2. Cauza trebuie să existe	127
VI.11.3. Cauza trebuie să fie reală.....	130
<i>Secțiunea a VII-a. Cauza ilicită sau imorală.....</i>	<i>130</i>
<i>Secțiunea a VIII-a. Nerespectarea formei cerute ad validitatem.....</i>	<i>133</i>
VIII.1. Forma cerută <i>ad validitatem</i>	134
VIII.2. Drept comparat privind sancțiunea aplicabilă în ipoteza nerespectării formei solemne <i>ad validitatem</i>	135
VIII.3. Aplicații ale formei <i>ad validitatem</i>	136
<i>Secțiunea a IX-a. Nerespectarea ordinii publice și a bunelor moravuri.....</i>	<i>139</i>

IX.1. Drept comparat cu privire la noțiunea de ordine publică	139
1. Dreptul francez	139
2. „Public policy” în dreptul englez.....	140
3. Dreptul german	142
IX.2. Conținutul noțiunii de ordine publică	143
<i>Secțiunea a X-a. Nerespectarea dreptului de preemțiune în cazurile anume prevăzute de lege.....</i>	<i>149</i>
X.1. Dreptul de preemțiune reglementat de Legea nr. 346/2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii.....	153
X.2. Dreptul de preemțiune reglementat de Legea nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului național cultural mobil.....	154
<i>Secțiunea a XI-a. Lipsa capacității de folosință a persoanei juridice și nerespectarea principiului specialității capacității de folosință (art. 34 din Decretul nr. 31/1954).....</i>	<i>155</i>
XI.1. Noțiune și caractere.....	155
XI.2. Începutul capacității de folosință a persoanei juridice	157
XI.3. Determinarea începutului capacității de folosință pe categorii de persoane juridice	158
XI.4. Începutul capacității de folosință restrânsă	159
XI.5. Principiul specialității capacității de folosință a persoanei juridice.....	160
XI.6. Sancțiunea nerespectării regulilor privind capacitatea de folosință a persoanei juridice.....	162
Capitolul al VII-lea. Cauzele de nulitate relativă	163
<i>Secțiunea I. Prezentare.....</i>	<i>163</i>
<i>Secțiunea a II-a. Analiza cauzelor de nulitate relativă.....</i>	<i>164</i>
II.1. Incapacitatea de exercițiu. Definiție	164
II.2. Caractere juridice.....	164
II.3. Lipsa capacității de exercițiu a persoanelor fizice	166
II.4. Capacitatea de exercițiu restrânsă.....	167

II.5. Sancțiunea nerespectării regulilor privind capacitatea de exercițiu.....	168
II.6. Sancțiunea incapacității de exercițiu în dreptul comparat:	169
<i>Secțiunea a III-a. Viciile de consimțământ.....</i>	<i>173</i>
III.1. Eroarea	174
III.1.1. Definiție. Reglementare	174
III.1.2. Felurile erorii	174
III.1.3. Condițiile erorii.....	185
III.2. Dolul (viclenia)	186
III.3. Violența	190
III.3.1. Starea de necesitate.....	192
III.4. Leziunea	193
<i>Secțiunea a IV-a. Lipsa discernământului în momentul încheierii actului juridic.....</i>	<i>194</i>
Capitolul al VIII-lea. Regimul juridic al nulității.....	197
<i>Secțiunea I. Precizări prealabile</i>	<i>197</i>
<i>Secțiunea a II-a. Regimul juridic al nulității absolute.....</i>	<i>197</i>
II.1. Nulitatea absolută poate fi invocată de oricine are un interes.....	198
II.2. Nulitatea absolută este imprescriptibilă.....	202
II.3. Nulitatea absolută, în principiu, nu poate fi acoperită prin confirmare	205
<i>Secțiunea a III-a. Regimul juridic al nulității relative.....</i>	<i>207</i>
III.1. Enumerarea regulilor care guvernează regimul juridic al nulității relative	207
III.2. Acțiunea în nulitate relativă, spre deosebire de acțiunea în nulitate absolută, este prescriptibilă.....	209
III.3. Nulitatea relativă poate fi acoperită prin confirmare expresă sau tacită.....	214
<i>Secțiunea a IV-a. Comparație între regimul juridic al nulității absolute și regimul juridic al nulității relative.....</i>	<i>220</i>
Capitolul al IX-lea. Analiza celorlalte categorii de nulitate, în funcție de criteriile de clasificare	221
<i>Secțiunea I. Nulitatea totală și nulitatea parțială.....</i>	<i>221</i>

I.1. Considerații introductive.....	221
I.2. Nulitatea totală. Noțiune. Fundamentare. Ipoteze	221
I.3. Nulitatea parțială. Noțiune. Fundamentare. Ipoteze	222
<i>Secțiunea a II-a. Nulități exprese și virtuale</i>	<i>227</i>
II.1. Precizări prealabile	227
II.2. Nulitatea expresă	228
II.3. Nulitatea virtuală	229
<i>Secțiunea a III-a. Nulitatea de fond și nulitatea de formă</i>	<i>230</i>
<i>Secțiunea a IV-a. Nulități de drept și nulități judiciare</i>	<i>231</i>
IV.1. Precizări prealabile.....	231
IV.2. Modalități procedurale de invocare a nulității.....	236
IV.2.1. Acțiunea în nulitate (în anulare)	236
IV.2.2. Excepția nulității.....	238
Capitolul al X-lea. Principiile efectelor nulității actului juridic civil	240
<i>Secțiunea I. Noțiunea efectelor nulității actului juridic civil.....</i>	<i>240</i>
I.1. Considerații generale	240
I.2. Definiția și reglementarea efectelor nulității.....	241
I.3. Enunțarea principiilor efectelor nulității și corelația dintre acestea	243
<i>Secțiunea a II-a. Principiul retroactivității efectelor nulității.....</i>	<i>244</i>
II.1. Noțiunea și conținutul principiului retroactivității efectelor nulității	244
II.2. Excepții de la aplicarea principiului retroactivității efectelor nulității	246
II.2.1. Menținerea efectelor produse de un contract cu executare succesivă.....	247
II.2.2. Căsătoria putativă.....	248
<i>Secțiunea a III-a. Principiul „restitutio in integrum”</i>	<i>251</i>
III.1. Noțiunea și conținutul principiului repunerii în situația anterioară	251
III.1.1. Teoria impreviziunii	253

III.2. Excepții de la principiul repunerii părților în situația anterioară.....	257
<i>Secțiunea a IV-a. Principiul anulării actului subsecvent ca urmare a anulării actului principal.....</i>	<i>266</i>
IV.1. Noțiunea și conținutul principiului <i>resoluto jure dantis resolvitur jus accipientis.....</i>	<i>266</i>
IV.2. Excepții de la aplicarea principiului <i>resoluto jure dantis, resolvitur jus accipientis.....</i>	<i>269</i>
IV.2.1. Cazul aplicării art. 1909 alin. (1) C. civ. coroborat cu art. 972 C. civ.....	269
IV.3. Ipoteza aplicării art. 20 alin. (2) din Decretul nr. 31/1954 privitor la persoana fizică și persoana juridică	276
IV.3.1. Efectele anulării hotărârii judecătorești declarative de moarte cu privire la patrimoniul celui declarat mort	280
IV.4. Situația actelor subsecvente de conservare și administrare	284
IV.5. Cazul subdobânditorului de bună-credință și cu titlu oneros al unui imobil	284
IV.6. Situația persoanei, care, întemeindu-se pe înscrierea în cartea funciară a dobândit un drept real imobiliar (de bună-credință și cu titlu oneros), dar numai după trecerea a trei ani de la înregistrarea cererii	293
IV.7. Alte excepții	296
<i>Secțiunea a V-a. Principii care înlătură regula „quod nullum est, nullum producit effectum”.....</i>	<i>297</i>
V.1. Precizări prealabile	297
V.2. Principiul conversiunii actului juridic	297
V.2.1. Justificarea principiului conversiunii actului juridic	299
V.2.2. Condițiile conversiunii actului juridic.....	300
V.2.3. Acțiunea conversiunii în materie testamentară	303
V.3. Principiul răspunderii civile delictuale	307
V.3.1. Considerații generale	307

V.3.2. Consecințele pronunțării nulității actului juridic	307
V.3.3. Excepții de la principiul resciziunii pentru leziune	308
V.4. Principiul validității aparenței în drept	310
V.5. Proprietatea aparentă	316
V.5.1. Efectele proprietății aparente	319
Capitolul al XI-lea. Răspunderea consecutivă anulării unui act juridic	323
<i>Secțiunea I. Considerații introductive</i>	<i>323</i>
<i>Secțiunea a II-a. Noțiuni privind răspunderea în dreptul civil român.....</i>	<i>323</i>
II.1. Teorii asupra fundamentului răspunderii civile	325
II.1.1. Teoria responsabilității subiective.....	325
II.1.2. Teoria răspunderii obiective.....	325
II.1.3. Teorii mixte. Teoria garanției	326
<i>Secțiunea a III-a. Scurte considerații privind răspunderea civilă delictuală și răspunderea contractuală.....</i>	<i>327</i>
<i>Secțiunea a IV-a. Comparatie între nulitate și responsabilitate.....</i>	<i>330</i>
<i>Secțiunea a V-a. Răspunderea determinată de anularea unui act juridic.....</i>	<i>331</i>
V.1. Răspunderea contractuală.....	332
V.2. Răspunderea delictuală.....	333
V.3. Repararea prejudiciului	334
V.4. Doctrina românească	334
Capitolul al XII-lea. Aplicații ale nulității în dreptul civil român	337
<i>Secțiunea I. Considerații preliminare.....</i>	<i>337</i>
<i>Secțiunea a II-a. Vânzarea lucrului altuia.....</i>	<i>337</i>
II.1. Vânzarea lucrului altuia în dreptul civil român	341
II.2. Fundamentul anulabilității vânzării lucrului altuia	345
II.3. Regimul juridic al nulității.....	346
<i>Secțiunea a III-a. Discuții cu privire la inalienabilitatea legală și clauzele de inalienabilitate voluntară</i>	<i>346</i>

III.1. Inalienabilitatea legală și inalienabilitatea voluntară	346
III.1.1. Inalienabilitatea legală	347
III.1.2. Inalienabilitatea voluntară.....	353
III.2. Sancțiunea încălcării unei clauze de inalienabilitate valabile.....	356
<i>Secțiunea a IV-a. Aplicații ale formei solemne cerute ad validitatem.....</i>	<i>357</i>
<i>IV.1. Forma autentică a actelor juridice între vii de înstrăinare și dobândire a terenurilor ad validitatem.....</i>	<i>357</i>
IV.2. Testamentul (art. 858 C. civ.).....	359
IV.3. Acceptarea succesiunii sub beneficiul de inventar	361
IV.4. Ipoteca convențională	362
<i>Secțiunea a V-a. Aspecte ale nulității în domeniul dreptului succesoral.....</i>	<i>363</i>
V.1. Oprirea pactelor asupra unei succesiuni viitoare.....	363
V.1.1. Noțiunea de pact	365
V.1.2. Sancțiunea încălcării prohibiției	366
V.2. Oprirea substituțiilor fideicomisare	367
V.3. Anularea certificatului de moștenitor	371
V.3.1. Practica judiciară cu privire la anularea certificatului de moștenitor.....	373
Concluzii	375
Bibliografie selectivă.....	383
Index alfabetic	407